

АНАТОЛІЙ АВДІЄВСЬКИЙ (16.08.1933 — 24.03.2016)

Українська музична культура зазнала великої втрати. 24 березня 2016 року відійшов у вічність талановитий і визнаний диригент, ім'я якого вже за життя було вписано в історію вітчизняного хорового виконавства ХХ ст. Самобутній творчий хист Анатолія Тимофійовича Авдієвського та його вклад у розвиток національної культури можна порівняти з доробком видатних хорових майстрів П. Демуцького, М. Лисенка, О. Кошиця, К. Пігрова, Н. Городовенка, П. Муравського. За п'ятдесят років безперервної роботи на посаді художнього керівника й головного диригента Національного заслуженого академічного українського народного хору імені Г. Г. Верьовки (далі – хор імені Г. Г. Верьовки) А. Авдієвському присвоїли почесні звання народного артиста УРСР (1975) і народного артиста СРСР (1983), надали звання Героя України з врученням ордена Держави (2003). Окрім того, він – академік Національної академії педагогічних наук (1993) і Національної академії мистецтв (1996), лауреат Державної премії УРСР ім. Т. Шевченка (1968) і лауреат Державної премії СРСР (1978). Однак головною винагородою самовідданої творчої праці диригента стало широке суспільне визнання його високого професіоналізму та щира народна любов, адже своїм натхненням і палким темпераментом великий майстер уособлював силу й дух україн-

ського мистецтва, нерозривно пов'язаного з його глибинним народним корінням, був патріотом, який не словом, а ділом плекав славу рідної країни.

Життєвий шлях А. Авдієвський розпочав 16 серпня 1933 року в с. Федвар (нині – с. Підлісне) Олександрівського району, що на Кіровоградщині. Школою його диригентської майстерності став хоровий факультет Одеської державної консерваторії ім. А. В. Нежданової, де він навчався під керівництвом феноменальних майстрів – К. Пігрова і Д. Загрецького. Засади школи К. Пігрова вплинули на формування вокальної досконалості й емоційності всіх нюансів хорового звучання, яких постійно прагнув А. Авдієвський у своїй роботі. Талановитого студента помітили ще під час навчання і 1958 року, відразу по закінченні консерваторії, призначили художнім керівником і головним диригентом новоствореного Поліського ансамблю пісні і танцю «Льонок» (Житомир) (згодом – Державного). Так Анатолій Тимофійович розпочав свою диригентську працю з народною піснею, яку продовжив у Державному Черкаському народному хорі, а потім – у славетному хорі імені Г. Г. Верьовки, керівництво над яким він прийняв від дружини засновника колективу, чудового хормейстера і високоосвіченого музиканта Е. Скрипчинської.

АНАТОЛІЙ АВДІЄВСЬКИЙ (16.08.1933 – 24.03.2016)

У багаторічній роботі з відомим колективом диригент продовжував славні традиції Г. Верьовки в плеканні фольклорних наспівів та специфічних засад народного багатоголосся, а також вводив до репертуару хору твори професійних композиторів, зокрема М. Лисенка й М. Леонтовича, звернення яких до народної пісенності відбулося вже в умовах академічного музичного мислення. З фольклорним матеріалом А. Авдієвський працював і як хормейстер, і як композитор, його обробки «Колискова», «Павочка ходить», «Діброва зелена» часто звучали у виконанні народних й академічних хорових колективів. Запроваджена ще Г. Верьовкою структура народного хору як синтетичного виконавського колективу, що об'єднує хор, інструментальний склад і танцювальний ансамбль, спонукала А. Авдієвського до включення в програму виступів колективу театралізованих народних обрядів, як це відбулося, зокрема, у постановці хорового дійства «Марина» за мотивами купальських ігрищ.

У репертуарі хору імені Г. Г. Верьовки слухачам полюбилися твори Л. Ревуцького, Б. Лятошинського, П. Майбороди, О. Білаша, А. Пашкевича, І. Шамо. Глибоке опанування засадами виконавського хорового мистецтва, харизматичність і гранична вимогливість, уміння поєднувати традиційне зі сміливим новаторством допомогли А. Авдієвському підняти керований ним колектив на вищий рівень професійної майстерності, зробити його мистецькою лабораторією для пошуків нових підходів осмислення музичного фольклору в композиторській творчості. Так, спеціально для хору імені Г. Г. Верьовки Є. Станкович написав новаторську фольк-оперу «Коли цвіте папороть» (1978), В. Зубицький – фольклорний хоровий концерт «Гори мої, гори» (1987). Окрім української пісенності, диригент у пошуках репертуару звертався

і до інших джерел: створив цикл власних хорових обробок «Пісні народів світу», виконував твори західно-європейських композиторів, зокрема, частини з «Реквієму» В.-А. Моцарта.

На особливу увагу заслуговує виконавська манера хору імені Г. Г. Верьовки, яка в диригентському переосмисленні А. Авдієвського виступала не лише ознакою плекання фольклорної традиції, але й могутнім художнім засобом, спрямованим на розкриття глибинних емоційних та духовних змістів фольклорних джерел і композиторської творчості. Яскраво-емоційна палітра народних голосів (розширена диригентом за допомогою додаткового введення академічних сопрано) дозволяла створювати оригінальну і вражаючу виконавську інтерпретацію як класичних обробок М. Леонтовича («Щедрик», «Дударик»), так і сучасних композиторських творів («Сонячний струм» Л. Дичко), досягати граничного драматизму і трагедійного надлому у звучанні «народного реквієму» «Степом, степом» або Шевченкового «Реве та стогне Дніпр широкий».

У реалізації своїх різнобічних талантів і власної духовної місії А. Авдієвський був не лише видатним хоровим диригентом, але й педагогом, організатором і активним громадським діячем. Його було обрано Головою Національної всеукраїнської музичної спілки (1991), Президентом Національного Музичного комітету України при Міжнародній музичній раді ЮНЕСКО (1995), призначено директором-проректором, створеного за його ж сприяння, Інституту мистецтв Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (2002).

Світла пам'ять про митця буде жити в серцях його колег, учнів, слухачів.

*Колектив ІМФЕ ім. М. Т. Рильського
НАН України*